

DAGENS FRÅGOR

Den 10 juni 1947.

Finlands rekordlånga regeringskris. Den finländska regeringskrisens uppkomst kan härledas ur rent personliga omständigheter. Misslyckandet med försöken till en någorlunda tillfredsställande lösning berodde däremot på politiska motsättningar av djupgående natur.

Statsminister Mauno Pekkala började sin regeringsperiod våren 1946 icke utan en viss framgång. Men konflikterna i september kring den finländska delegationens uppträdande vid fredskonferensen i Paris resulterade i att statsministern uppgav sin tidigare rätt väl hävdade självständighet och helt ställde sig i kommunisternas ledband. Möjligen som en följd härav, men i varje fall kring samma tid upphörde Pekkala att på allvar hålla i regeringstyglarna. I varken stora eller små avgöranden utgjorde han därefter någon verkligt avgörande faktor, och de dagliga såväl politiska som förvaltningsbestyren befattade han sig knappast med. När Pekkala där efter någon gång framträdde skedde det ofta på ett obalanserat sätt. Man erinrar sig hans huvudlösa angrepp på Ernst von Born, som han beskyllde för feghet under Lappo-tiden (då von Born som inrikesminister fick bära den tyngsta bördan delvis med fara för egen person) och de upprepade våldsamma beskyllningarna åt olika håll för krigshets, fascism o. s. v. från tiden före och under krigen, levererade vid tillfällen då statsministern tvärtom bort verka samlande, t. ex. nyårsafton och dagen för fredsfördragets undertecknande. (Pekkala tillhörde själv regeringen sommaren 1941 och avgick icke vid krigets begynnelse, men åberopar ett votum emot krig, en rätt sällsam uttydning av det parlamentariska systemets kollektivansvar.)

Statsministerns bristande energi och intresse för ämbetets skötsel gav samlingsregeringen Pekkala en säregen prägel. Utan ett sådant dämpande och utjämnande inflytande som dels statsministern borde utöva och dels kollegialiteten inom en regering vanligen framkallar nådde motsättningarna mellan koalitionen olika grupper regeringens intimaste rådslag. Det har sagts att om olika åsikt i någon fråga rådde mellan t. ex. tvenne ekonomiska intressegrupper argumenten voro skarpare och motsättningarna större inom regeringen än ute i landet eller hos ledningen för resp. organisationer.

I de svåra ekonomiska förhållandena i Finland med dess skarpa intresse motsättningar kunde detta icke i längden fortgå. Det fordrades en samlande kraft med förmåga att gentemot de skilda grupperna hävda det helas intresse och betydelse. Både agrarer och socialdemokrater fann det snart nödvändigt att överflytta regeringstyglarna i nya händer. Agrarernas avskedsansökan kom först. Karakteristiskt är att det var regeringen som sprack, icke parlamentet och

ännu mindre den allmänna opinionen som fordrade ett regerings- skifte. Huru utpräglat personlig regeringskrisens upphov var fram- går av att ingen inom regeringsgrupperna på allvar tänkt sig att den nya regeringen skulle bygga på andra politiska konstellationer än regeringen Pekkala. Det var i själva verket endast en ny stats- minister man önskade, därtill vissa personbyten betingade av opinio- nen inom resp. partier.

Men bildandet av en ny regering kunde icke hållas inom ramen av en enkel personfråga. I det sammanhanget gjorde sig den starka politiska spänningen i Finland gällande.

Det blev främst kommunisterna som hindrade regeringsfrågans förnuftiga behandling. Detta skedde i den form, att de kategoriskt vägrade vara med på vilken som helst lösning enligt vilken deras inflytande bleve mindre än i regeringen Pekkala.

Ett frågetecken utgör kommunisternas verkliga inställning till par- lamentarismen. Äro de beredda att när parlamentarismens regler så föreskriva stå i opposition? Psykologiskt är detta knappast troligt. De flesta av de kommunistiska mera betydande männen (och kvin- norna) ha tillbringat årtal i fängelser och i landsflykt eller gömda undan polisen. Nu besitta de all makt och härlighet, inte minst de ministeriella bilarna. Ämbeten och välavlönade förtroendeposter i de statsägda bolagen utdelas till vänner och likasinnade, statspoli- sen övervakar borgare och socialister, bjudningar strömma in till officiella och privata måltider och fester. De ledande kommunisterna ha känt endast två ytterligheter: de ha antingen varit av samhället utstötta eller av detsamma privilegierade. Otänkbart är säkerligen för mången av dem att leva som en vanlig medborgare eller ens som en riksdagsman i opposition. Nästan ingen har ett egentligt yrke att falla tillbaka på. Denna bakgrund förklarar varför kommuni- sterna spela så mycket hårdare än andra partier och desperat kämpa för sin maktställning. En annan omständighet är självfallet den att de haft sitt vikande inflytande hos massorna på känn långt innan nederlaget vid fackförbundsvalen nu blivit känt. Skola de i längden kunna hålla makten går det ej att nu lämna den ur händerna. Och de behöva ej heller göra det. Än så länge stödja sig kommunisterna på sina utrikespolitiska förbindelser. Att för deras skull taga en konflikt med Sovjetunionen önskar ingen förnuftig människa i Fin- land. Men lika säkert är att det icke i längden kan gå så att en grupp terroriserar samhället. Det är endast en tidsfråga när kommunisterna måste berövas sitt nuvarande inflytande, och den sannolika tidpunk- ten härför blir efter nästa val, då man har skäl att vänta en icke obetydlig tillbakagång för den yttersta vänstern..

Om kommunisterna under regeringskrisen varit omöjliga, så ha deras motspelare icke varit mycket bättre. Socialdemokratin lider av en svår inre kris. Efter Tanner och gruppen kring honom råder det inom partiet en förfärande brist på ledare. En grupp ungdomar har t. v. tillvällat sig ledningen. Men dessas politiska kloket och erfarenhet står ej i någon som helst proportion till deras verksam- hetsbegär och taktiska uppfinningsförmåga. Under regeringskrisen

ha socialdemokraterna bedrivit ett taktiskt spel än hit och än dit och därigenom gjort det lättare för kommunisterna att dominera. Om någon linje skall konstrueras ut av socialdemokraternas manövrer, så har det varit ovilja mot ett fortsatt kommuniststyre, men samtidigt strävan att gentemot arbetarskarn framträda som den part som bemödat sig om en stark gemensam arbetarpolitik. Spelet mellan de två grupperna har komplicerats och motsättningarna skärpts genom fackföreningsvalen, i många avseenden av större betydelse än själva regeringsfrågans utgång.

Agrarerna, tredje parten bland »de tre stora», ha ställt sig passivt till krisen; de ha icke för egen del önskat ökat inflytande och främst betonat sina jordbruksvänliga programpunkter. Detta har synbarligen skett med uppmärksamheten fäst främst vid nästa val. Icke heller agrarerna ha emellertid önskat acceptera fortsatt kommunistisk dominans i regeringen.

Under sådana premisser kunde sex veckors ansträngningar att finna en bas för en ny regering endast leda till fiasko. Presidenten försökte först med en fristående ekonomisk kraft, statsbankschefen Tuomioja. Det kom nej från kommunisterna. Så gavs uppdraget åt de sistnämndas kandidat, inrikesminister Leino, uppenbarligen för att få honom förbrukad; att han icke var acceptabel för de andra grupperna var uppenbart. Men när budet sedan logiskt bort gå vidare till en socialdemokrat (talman Fagerholm väntade i kulisserna) vägrade kommunisterna. Endast en folkdemokrat kunde godkännas. Presidenten uppmanade nu »de tre stora» att genom direkta förhandlingar söka en lösning. Han hade intet annat val än rena utmattningsspolitiken. Men förhandlingarna ledde till ingenting, allt medan veckorna förrunno. De andra partierna gjorde alla möjliga förslag, de gingo så långt att de förklarade sig godkänna Helo, folkdemokrat, men kommunisterna sade nej, de önskade sin man. Helo torde från sin ministerpost i Paris givit uttryck åt rätt självständiga omdömen, som ej fallit kommunisterna på läppen.

Så återstod för presidenten endast tre utvägar. Riksdagsupplösning och nyval hade varit en. Men häremot talade dels den tekniska omständigheten att vallängderna för den förflyttade befolkningen voro så ofullständiga att valet kunnat ske först på hösten, varav skulle följt ett icke önskvärt långt interregnum. Dessutom funnos många skäl mot val inom en alltför nära framtid, speciellt innan definitivt fredstillstånd inträtt. Den andra regelenliga utvägen hade varit att presidenten tillsatt en »egen» regering utan riksdagens medverkan. Denna hade suttit tills den erhållit misstroendevotum, varpå hade följt riksdagsupplösning och nyval. En sådan lösning hade under vanliga förhållanden varit rätt given, men förkastades av presidenten sannolikt på utrikespolitiska grunder; någon kommunist hade säkert icke inträtt i ett sådant kabinett.

Återstod som enda utväg ett fortsattande av regeringen Pekkalas mandat, ett säkerligen i parlamentarismens historia rätt säreget fenomen. Efter sex veckors kris voro de medagerande så uttröttade att de funno sig i det oundvikliga, åtminstone vad personerna vidkom-

mer. I fråga om den »nya» regeringens program talas det om ytterligare överläggningar inom och mellan partierna, men sådana bli säkert ännu mindre fruktbara än intrigerna kring personfrågorna.

Man kan icke hysa stora förhoppningar om att den »nya» regeringen Pekkala i högre grad skall skilja sig från den gamla, knapast kan Pekkala personligen nu förmås till större aktivitet än tidigare. Faran är därför stor att regeringen skall bliva svag i sin politik, fortfarande domineras av de ekonomiska intresseomsättningarna och icke förmå hålla sig vid makten en längre tid. Den hårda kampen mellan vänsterpartierna och den livliga politiska verksamheten inom också de andra partierna har redan till en del fått karaktären av valkampanj inför riksdagsvalen sommaren 1948. Då det är tungt att fortsätta med sådana ansträngningar under en lång tid och dessutom till skada för helheten, är det icke alls omöjligt att händelserna utveckla sig i sådan riktning att nya val utskrivs redan i slutet av 1947 eller början av 1948.

Skattefrågan in- Finansminister Wigforss' stora skatteförslag ligger **för riksdagen.** nu på riksdagens bord. Bevillningsutskottet torde ha full sysselsättning för en lång tid framåt med att sätta sig in i frågans alla intrikata skattetechniska detaljer och bedöma de yrkanden, som motionsvis framförts i anledning av propositionen. En kort översikt därav kan ha sitt givna intresse.

Finansministerns förslag går i korthet ut på införandet av en renodlad inkomstskatt enligt en helt rörlig skala med skattesänkningar för lägre inkomstskikt samt skattehöjningar för övriga inkomsttagare. De nuvarande skattefria barnavdragen vid taxeringen föreslås slojade och ersatta med kontanta barnbidrag på 260 kr. per barn. Den nuvarande kombinationen av statlig inkomst- och förmögenhetsskatt föreslås slopad. I stället genomföres en starkt progressiv särskild förmögenhetsskatt med en uttagning, varierande mellan 6 % på förmögenheter över 30,000 kr. och 18 % för över 300,000 kr. Vidare föreslås bolagsskatten höjd från 32 till 40 % och slutligen skall en ny skatteform introduceras, nämligen den s. k. kvarlåtenskapsskatten, en sorts kombinerad extra arvs- och gåvobeskattning med stark progressivitet och en uttagning av 5 % å belopp över 30,000 kr. och 50 % över 5 milj. kr. De skattesänkningar, som föreslagits i propositionen, ha av alla partier accepterats, varför någon närmare diskussion häröver i denna redogörelse torde vara onödig.

När motionstiden utgick den 10 maj, hade sammanlagt ett 25-tal motioner avlämnats med yrkanden om annan utformning av skattesystemet än enligt finansministerns förslag. De olika riksdagspartierna ha framlagt sina yrkanden i partimotioner av för varje parti mera officiell prägel, men samtidigt har ett stort antal enskilda motioner avlämnats.

Bland partimotionerna må först nämnas kommunisternas, vilken helt och hållet accepterat finansministerns förslag men vill ha detta kompletterat med en engångsskatt på förmögenheter i enlighet med

det särskilda yttrande, som till 1945 års statsskatteberedning avgivits av den kommunistiske ledamoten, pol. mag. Hermansson. Skatteskalen skulle variera mellan 8 % på förmögenheter över 40,000 kr. och 15 % över 1,000,000 kr. Det totala skattebeloppet enligt denna skala skulle motsvara c:a 10 % av hela summan beskattningsbar förmögenhet och avkastningen beräknas till mellan 1,200 och 1,500 milj. kr. De vanskligheter av teknisk natur, framför allt ifråga om taxeringsförfarandet, vilka beredningens majoritet ansetts lägga hinder i vägen för genomförandet av en engångsskatt, äro enligt motionen ej av större betydelse. Dessutom skulle en engångsskatt enligt motionärerna verka inflationsbekämpande. Här synes emellertid föreligga en brist i den kommunistiska logiken eller eventuellt i det ekonomiska kunnandet, då motionärerna samtidigt vill använda hela det influtna miljardbeloppet för »direkt och indirekt produktiva investeringar (bostadsbyggande, förbättring av folkhälsan, förbättring av undervisningsväsendet etc.)». Det torde väl näppeligen vara troligt, att en majoritet inom riksdagen skulle kunna vinnas för denna motion.

I bondeförbundets partimotion godkänner man finansministerns förslag om höjda skatter för de högre inkomsttagarna och den höjda bolagsbeskattningen, medan man motsätter sig höjningen av förmögenhetsskatten och införandet av kvarlåtenskapsskatten. Motionen bygger på den ståndpunkt, som intagits av partiets representant inom statsskatteberedningen, hr Rubbestad. På en punkt hade man emellertid på andra håll väntat sig, att partiet skulle desavouera hr Rubbestad i skatteberedningen, men dessa förväntningar ha ej infriats. Kritiker inom andra borgerliga partier ha nämligen i den allmänna diskussionen påvisat, att den höjda bolagsskatten även skulle drabba den ekonomiska föreningsrörelsen, vilken ju är av särskild betydelse inom jordbruket. Bondeförbundet har dock ej beaktat dessa varningens ord. Vidare yrkas i partimotionen, att dyrortsgrupperingen av de skattefria Ortsavdragen inom det statliga skattesystemet skall avskaffas och att avdraget skall utgå med de belopp, som i propositionen föreslagits för mellersta Ortsgrupp, samt att de av finansministern föreslagna reglerna för avdrag vid sambeskattning med 50 % dock högst 1,000 kr. av gift kvinnas inkomst av eget arbete skall gälla även i fall, där hustrun deltar i familjens inkomstförvärv utan att själv deklarerat någon inkomst. Sistnämnda regel skulle givetvis bli av betydelse särskilt inom jordbruksfamiljer. Beträffande förmögenhetsbeskattningen föreslår bondeförbundet en skiktsskala mellan 5 och 14 % för förmögenheter över 30,000 resp. 1 milj. kr.

Folkpartiet, vars representant i skatteberedningen, chefredaktör Elon Andersson, i stort sett intog samma ståndpunkt som högerns, har i sin partimotion utgått från den gemensamma reservationen i beredningen. I motionen motsätter man sig sålunda alla av finansministern föreslagna skattehöjningar. Beträffande barnavdragens ersättning med kontanta barnbidrag accepterade i beredningen hr Andersson i motsats till högerns representant finansministerns förslag och samma ståndpunkt intages i motionen trots att man förklarar sig vara införstådd med att detta system »för familjer med

Dagens frågor

många barn kommer att medföra en försämring i jämförelse med nuvarande förhållanden även i sådana inkomstlägen, som ingalunda kunna betecknas som höga». Vidare biträder man finansministerns förslag om en helt rörlig inkomstskatteskala. Här må erinras om att den nuvarande skalan utgör en kombination mellan en rörlig bottenskatt för alla inkomster samt en fast tilläggsskatt för beskattningsbara inkomster över 8,000 kr. Inkomstskattens skiktscala föreslås i motionen röra sig mellan 10 % för beskattningsbara inkomster mellan 0—1,000 och 60 % för inkomster över 100,000 kr., varigenom finansministerns skattesänkningar godkänns medan höjningarna avslås. Beträffande förmögenhetsskatten föreslås en skiktscala mellan 4 % på förmögenheter mellan 30,000—50,000 kr. och 12 % för förmögenheter över 300,000 kr., vilket i jämförelse med den gemensamma folkparti- och högerreservationen i statskatteberedningen innebär en sänkning med 1 % för det lägsta förmögenhetsskiktet och med 2 % för förmögenheter över 1 milj. kr. Bolagsskattens höjning motsätter man sig och likaledes införandet av kvarlåtenskapsskatten. Om en ökning av statsinkomsterna nästa budgetår blir oundgängligen nödvändig skulle man emellertid på folkpartihåll kunna tänka sig en höjning av nuvarande arvslotsbeskattning.

Högerns partimotion utgör ett lika djärvt som genialt enkelt grepp på det invecklade skatteproblemet. Man anar mycken möda bakom den omfattande och ingående motionen, som helt lyckats frigöra sig ur den återvändsgränd, vari skattefrågan råkat genom finansministerns manövrar. Till en början påvisas, att finansministerns inkomstberäkningar för de närmaste budgetåren säkerligen gjorts mycket försiktigt just för att därigenom kunna motivera de av densamme föreslagna skattehöjningarna. Enligt propositionen skulle omläggningen av skattesystemet betyda ett intäktsbortfall 1948 på 165 milj. kr. netto, varvid skattelindringen för enskilda personer beräknades uppgå till 361 milj. kr. men detta motvägas av skatteskärpningarna på bolag med 119 milj. kr., på förmögenheter med 37 milj. kr. och på kvarlåtenskaper med 40 milj. kr. eller således 361 minus 196 milj. kr. Därtill kommer ytterligare den till 275 milj. kr. beräknade nettokostnaden för de statliga barnbidragen. Bruttokostnaden för dessa beräknas till 420 milj. kr., varifrån skall avgå det i propositionen antagna värdet 1948 av de slojade barnavdragen eller 145 milj. kr. Sistnämnda siffra torde emellertid med hänsyn till befolkningsutvecklingen vara för låg. Värdet av dessa 1948 torde säkerligen kunna uppskattas till 20 milj. kr. högre eller till 165 milj. kr., d. v. s. i realiteten blir det alls icke fråga om någon nettoskattelettning utan endast om en omfördelning av skattetrycket. Att statens utgifter ökar med 420 milj. kr. för barnbidragen är ett förhållande, som bör hållas helt avskilt från skattefrågan.

I högermotionen påvisas bl. a. att budgetöverskottet för 1947/48 kan uppskattas till 350 milj. kr. och för 1948/49 till 411 milj. kr., vilket innebär, att några skattesänkningar uppenbarligen ej äro motiverade för ett genomförande av det diskuterade skattelättnadsprogrammet,

utan att det statsfinansiella läget i stället medgiver en skattelättnad för alla grupper av inkomstagare.

Vidare framhålles, att propositionens förslag föregriper nu arbetande skatteutredningar inom olika områden. Det påvisas även, att den av finansministern föreslagna skatteskalan på grund av den höjda progressiviteten är till direkt nackdel för alla ensamstående med mer än 7,000 kr. inkomst och för familjer med högre inkomst än 15,000 kr. Det betecknas av motionärerna såsom särskilt anmärkningsvärt, att den ifrågasatta skärpningen av progressiviteten i inkomstskatteskalan och av marginalskattesatserna (d. v. s. den %, varmed en inkomstökning av 100 kr. i olika inkomstlägen beskattas) föreslås med stöd av en synnerligen bristfällig utredning och innan ännu 1944 års allmänna skattekommitté företagit den i kommitténs direktiv av finansministern själv anbefallda utredningen angående marginalbeskattningens storlek och möjliga verkningar vid skilda inkomsttyper. Avskaffandet av barnavdragen motsätter man sig bestämt i högermotionen, då detta skulle medföra en höjd beskattning för alla barn-familjer. Den del av inkomsten, som åtgår för barnens uppehälle, saknar skattekraft och bör därför undantagas från beskattning. Förmögenhetsskattens höjning tillbakavisas likaså. Vid bedömningen av verkningarna på det svenska näringslivet av den höjda förmögenhetsbeskattningen skulle det enligt motionärerna »vittna om ansvarslöshet vid behandlingen av denna för hela folkets välfärd utomordentligt betydelsefulla fråga», om man såsom finansministern gjort i propositionen inskränkte problemställningen till en fråga av vikt för endast »7,000 ägare med över 300,000 kr. i förmögenhet».

Efter en ingående undersökning visas, att ett genomförande av finansministerns förslag skulle medföra att det svenska näringslivet skulle nödsakas arbeta under det tyngsta skattetrycket i världen. Detta skulle utgöra en högst allvarlig belastning i den väntade hårda internationella konkurrensen. Bolagsskatten bör i motsats till vad finansministern föreslagit bibehållas såsom rörlig och en ytterligare skärpning av densamma är helt omotiverad.

Kvarlätenskapsskatten avvisas bestämt. Vid sidan av beredningens motiveringar för denna skatt såsom »en skuld till staten» m. m., vilka helt och hållet skjutits sönder vid remissbehandlingen, anför finansministern i propositionen, att arvsbeskattningen icke höjts under kriget. I motionen påvisas emellertid, att penningvärdets försämring under kriget medfört en fördubbling av arvsskatten. Kvarlätenskapsskatten skulle tillsammans med nuvarande arvslottsbeskattning medföra en indragning till staten av över 1/5 av den årligen arvfallna egendomen beträffande förmögenheter över 30,000 kr. Kvarlätenskapsskatten är konfiskatorisk och dess förenlighet med grundlagen kan starkt ifrågasättas.

Efter en ingående kritik av finansministerns förslag framhålles i motionen, att frågan om skattesystemets utformning måste göras till föremål för förnyad utredning med speciell uppmärksamhet på spørsmålet om beskattningens inverkan på det ekonomiska livet, på

Dagens frågor

arbetsamheten, företagsamheten och sparandet. Denna ståndpunkt innebär dock icke ett avvisande av de befogade kraven på omedelbar skattelättnad, men alla skäl tala för att denna skattelättnad tills vidare genomföres inom den nuvarande beskattningens ram på ett så enkelt sätt som möjligt.

Därför föreslås en provisorisk skattelättnad från och med 1948 års ingång med ett direkt avdrag på skattsedlarna med 200 kr. för familjer och 130 kr. för ensamstående. Detta skulle kosta statsverket högst 340 milj. kr., vilket statsfinansiellt sett är fullt genomförbart. Till motionen har fogats en tabell med jämförelse mellan skattelättnaderna enligt propositionens förslag och enligt högerns, vilket sistnämnda så gott som genomgående visar ett bättre resultat för de skattskyldiga i olika inkomstlägen. En av fördelarna med högerns förslag är att man undviker skattehöjningar för barnfamiljerna genom barnavdragens bibehållande.

I en följdmotion till denna har högern tagit upp frågan om kontanta barnbidrag. Ett stort antal barnfamiljer ha ej inkomster av sådan storlek, att barnavdragen kunna utnyttjas vid taxeringen, och särskilda åtgärder måste till för att lätta dessas försörjningsbörda. Propositionens förslag om barnbidrag med lika belopp för alla och barnavdragens slopande kan dock ej accepteras, då detta skulle betyda, att just barnfamiljerna skulle drabbas hårdast av en skattehöjning. Redan finansministerns förslag skulle medföra en höjd skatt för dessa familjer, Därför föreslås barnavdragens bibehållande och barnbidrag efter en fallande skala med 260 kr. per barn för familjer med inkomster upp till 5,000 kr., med 200 kr. i inkomstlägena 5—8,000 kr., med 150 kr. i inkomstlägena 8—13,000 kr. och 100 kr. i inkomstlägena 13—20,000 kr. Kostnaderna för detta skulle uppgå till högst 350 milj. kr. per år eller således ett lägre belopp än finansministerns 420 milj. kr. I jämförelse med finansministerns förslag slår emellertid högerns i så gott som alla lägen bättre för barnfamiljerna.

På grund av utrymmesskäl kan här nedan redogöras endast för de principiellt viktigare av de enskilda motionerna i skattefrågan. Enskilda riksdagsmän ur alla partier med undantag av kommunisterna ha motionerat om slopande av dyrortsgrupperingen av de skattefria avdragen och dessas ersättande med för hela landet lika avdrag. Ett steg längre har tagits av professor Wahlund (bf), som yrkat ett fullständigt slopande av alla skattefria ortsavdrag. Dessutom bör enligt motionären en helt ny skatteskala införas, vars resultat i stort sett överensstämmer med finansministerns.

Tvenne folkpartirepresentanter önska utredning om möjligheten av att åstadkomma minskning av den direkta beskattningen genom höjningar av den indirekta. Vid läsning av motionen får man emellertid icke klart för sig, om motionärerna förordar en ny omsättnings-skatt i stället för den som genom deras partiledare, professor Ohlins ansträngningar borttogs på ett nationalekonomiskt sett alltför tidigt stadium, eller om de endast önska höjningar av nuvarande konsumtionskatter.

Bondeförbundare hemställa i en motion, att taxeringsnämnderna beträffande inkomst av jordbruk eller företag, där ägaren och hans familj deltaga i arbetet för förvärvande av inkomsten, skall fastställa hur stor del därav som skall anses utgöra inkomst av kapital samt att denna kapitalinkomst skall läggas till grund för förmögenhetsbeskattningen. Intäkt från t. ex. jordbruk utgör ju en blandning av arbets- och kapitalinkomst. Genom detta förslag skulle man med tillämpning av reduktionsregeln vid förmögenhetsbeskattningen kunna undgå sådan skatt för t. ex. i jordbruk nedlagda förmögenheter, vilka icke lämna någon avkastning, sedan arbetsinkomsten först frånräknats.

Docent Håstad vill — under förutsättning att riksdagsmajoriteten beslutar slopa de skattefria barnavdragen — ha ett differentierat barnbidragssystem med 150 kr. för det första barnet, 300 kr. för det andra och 450 kr. för de följande, vilket ur befolkningspolitiska synpunkter är mest tilltalande. Detta skulle kosta c:a 380 milj. kr. eller 40 milj. mindre än finansministerns förslag.

I tvenne motioner yrkar chefredaktör Ivar Anderson avslag på såväl skatte- som barnbidragspropositionen och ny utredning av hela frågekomplexet. Även om omedelbara skattelättnader och barnbidrag äro socialt önskvärda kan deras genomförande i nuvarande ekonomiska läge icke vara motiverat. Dessa förslag skulle endast medföra en ytterligare skärpning av inflationen. Penningvärdets bevarande är den för närvarande viktigaste uppgiften. Antagligt är att de speciella insikter i det nuvarande ekonomiska läget, som motionären förvärvat såsom ledamot av riksbanksfullmäktige, föranlett honom att framlägga dessa förslag.

Om riksdagen skulle komma att bifalla finansministerns skatteförslag yrka några högermän, att förmögenhetsskatten skall få avdragas vid inkomstbeskattningen. Endast genom en sådan avdragsrätt kan man förhindra, att de maximala marginalsattesatserna bliva större än 100 % av motsvarande förmögenhetsavkastning, så länge denna överstiger 2 %. Därigenom får den skattskyldige behålla åtminstone någon del av avkastningen och kapitalkonsumtion behöver icke förekomma.

Till sist må ett uppslag i en enskild högermotion nämnas. Om inflationen kommer i verklig rullning, kan man aldrig veta var den skall sluta. I samma mån som penninginkomsterna stiga, kommer den enskildes behållna realinkomst, sedan skatterna avdragits, att sjunka katastrofalt på grund av den av finansministern föreslagna höjda progressiviteten i inkomstskatteskalen. För att lösa detta problem skulle man kunna nedräkna penninginkomsten till dess realvärde vid ett visst basår och låta skatten utgå på detta reducerade värde. Därigenom skulle visserligen statens skatteinkomster sjunka, men det synes motionärerna »långt ifrån uteslutet, att ett dylikt hot skulle nödsaka den ansvariga finansledningen att i tid företaga verksamma åtgärder till förhindrande av en fortsatt inflation. Därest resultatet skulle bli detta och således den föreslagna lagstiftningen aldrig be-

Dagens frågor

höva träda i tillämpning, är det givetvis desto bättre för landet i dess helhet.»

Först i juli torde skattefrågan ha lösts i riksdagen. Utgången måste sägas vara oviss i vissa stycken, men allt talar för att den socialistiska riksdagsmajoriteten kommer att taga finansministerns förslag i stort sett oförändrat.

Hampus Bodén jr.

Världshistorien och »Heliga Ryssland». Med världshistoria förstås väl i allmänhet mänsklighetens historia, folkens och imperiernas öden, i andra hand ock tolkningen och beskrivningen av skeendet. Begreppet är icke entydigt, men i vilkendera bemärkelsen termen världshistoria än tages, kan man väl hävda, att det historiska skeendet hittills aldrig vare sig engagerat mänskligheten i dess helhet eller kunnat fattas och tolkas i ett enda aktuellt och hela folkvärlden omspannande sammanhang. Om människokroppen är en organism och exempelvis ögat ett organ, så kan måhända i undantagsfall hela organismen tagas i anspråk för vissa uppgifter, men i vår vardagliga verksamhet — som när jag nedskriver detta — mobiliseras och organiseras till samarbete endast vissa organ, i detta fall närmast hjärnan, ögat, handen. Det är fråga om en samordning, en organisationsform inom ramen för det hela, inom organismen. På liknande sätt har det förhållit sig med det världshistoriska skeendet intill detta århundrade, ja, intill nu. Historien har begränsats till delföreteelser, även om hela världsorganismen kunnat påverka dem och till äventyrs influerats av dem. Liksom när en lem i kroppen lider, alla de andra lemmarna lida med den och »glädja sig» med den lem som äras, för att tala med Paulus. Nu, i dagens situation, är det fråga om *en* värld, om hela mänsklighetens organism. Nu kan det för första gången i det internationella livet talas om världshistoria, icke blott descriptivt utan faktiskt. Under de allra närmaste åren kommer världshistorien att avgöras. Hur? Det är frågan, frågan om vara eller icke vara — för mänskligheten, frågan om liv eller skuggvegetation.

Förra året fästes vid den s. k. fredskonferensen i Paris, som ej blev någon fredskonferens, vida större förhoppningar än vid den nu avslutade »uppgörelsen» i Moskva. Och i själva verket började paris-konferensen bra. Den ägnade som alla bättre fredskonferenser en rundlig tid åt procedurfrågor, ehuru mindre etikettbetonade än förr i världen. Men i tvenne stycken föreligger en avgörande skillnad mellan fredskonferenserna nu och gångna tidens. Ödesdigert är, att den förlorande parten ej på något sätt är företrädd utan måste finna sig i diktat. Vad man än kan säga om orsakerna härtill, så är det utan all fråga en substantiell kalamitet, som efter hand kommer att visa sig alltmer besvärande. Likväl är denna omständighet av vida mindre betydelse än det i ordets absoluta mening vitala faktum, att mot varann nu stå tvenne världs- och livsåskådningar, mellan vilka realiter ingen brygga gives. Det är ej i första hand fråga om länder och ekonomi, ej ens om imperier, utan om två oförenliga ideologier,

demokrati och kommunism. Endera måste ge vika, om ej nu så dock inom kort. Tillfälliga kompromisser ge ingen lösning. Det finnes blott två alternativ. Antingen en fredlig utveckling med människovärdet som högsta aspekt eller polisväldets seger i en rent materialistisk oligarkis händer. Två världar nu — är man frestad säga. Ja, men om något år finnes det blott en. Folkens hopp, även det ryska *folkets*, stå eller borde stå till Förenta staterna, ett välde, som med absolut originalitet i historien fått den höga uppgiften att länka folkens öden till verklig världshistoria.

Rysslands historia med dess aldrig förtröttade expansionism företer en underlig och ofruktbar bild. Den riksbyggande oförmågan, den genom sekler bevisade impotensen att skapa lycka och god ordning i eget land, har alstrat ett politiskt komplex av sällsam art. Det påminner mycket om den inom psykologin ej okända reaktionsdriften. Den mindervärdesbetungade strävar med all makt att hävda sig, ej minst på det område, där han framför allt är maktlös. Så vill Sovjet saliggöra all världen med sitt system, just därför att det visat sig så alltigenom praktiskt misslyckat på hemmamarknaden, i varje fall med hänsyn till människorna. Uppgives dogmen, så kvarstår rena fiaskot. Intet är pinsammare att erkänna. Drömmen är att få in hela världen under systemet. Sedan — när intet jämförelsematerial finnes — skall det utan allt tvivel visa sig fulländat! Mycket stora och mycket folkrika länder äro alltid svåra att administrera. Indien, Kina och ej minst Ryssland äro exempel härpå. Men medan de förstnämnda kämpat och kämpa med sina egna, inre problem, så har Ryssland aldrig, ej ens då de inre problemen växt det helt över huvudet, upphört med sin expansiva strävan. Det tedde sig i ett givet ögonblick lämpligt att »upplösa» Komintern, men man släppte aldrig taget om de trådar, som löpte under bordet. Och det hade väl ingen omdömesgill åskådare tvivlat på.

År 1858 »förvärvade» Ryssland från Kina det s. k. Amurområdet, och något senare grundlades Vladivostok, som betyder »Österns härskarinna». Namnet är signifikativt. Vid tillfället skall Alexander II ha anmärkt, att det var nödvändigt taga upp ett fönster i öster liksom tsar Peter på sin tid tagit upp ett i väster, vartill någon skulle ha replikerat: »Bara det inte blir tvärdrag.» Efter några år tvingades japanerna att uppgiva Sachalin, vilket blev stöten till en nationell väckelse för öriket och omsider ledde till rysk-japanska kriget. Det blev tvärdrag. Och »förkylningen» drabbade i första hand Ryssland självt.

Trots allt fördärv den ryska expansionismen bragt såväl nabor som det egna folket, kännetecknas hela Rysslands adertonhundratals-historia av ständigt nya annektioner och infiltrering i nya s. k. intresseområden, och på den allra senaste tiden har utvecklingen fortsatt i alltmer ökat tempo. Om ej bilden alltför mycket haltar, kunde man tala om en flod, som ständigt får uppslamma nya deltaland i stället för att genom fördämningar och kanaliseringar göra eget uppland fruktbart. Den sovjetska utrikespolitiken har mycket ordat om strategisk säkerhet och hot från grannar, till och med som vi minnas

från det lilla Finland. Antagligen har talet om hot från grannarna mest utmyntats för hemmabruk, fastän den eventuella effekten därav synes minimal, även med hänsyn till den okunnighet, som med nödvändighet följer på årtionden av systematisk avskärmning. Under alla förhållanden kan man ju icke lägga Finland till last, att tsar Peter placerade sin nya huvudstad på av finnar bebott område. Om den aktivitet, som hittills nedlagts på erövringar, riktades mot inre uppbyggnad, riktades mot verklig demokrati, skulle säkerligen det på naturtillgångar enastående rikt utrustade landet gå en storartad framtid till mötes — under förutsättning av en regim, kompetent för uppgiften att förvalta en sjättedel av jorden.

Uppgiften synes dock värd ett försök. Varför har den aldrig med okuvlig ihärdighet fullföljts? Ja, antingen man nu mäktar den eller ej, så vill man något annat. Den ryska expansionismen är icke blott till för att för eget folk och för all världen camouflera den inre svagheten utan dess främsta orsak är ideologisk. En av historiens mest materialistiska regimer är soteriologisk. Den härskande klicken i Kreml har övertagit tsardömet imperialism men tillika fantastiskt utvidgat dess syften. Panslavismen kunde rymma åtskilligt under sin mantel, proletarietets overall täcker vad som helst. Huvudsaken är, att proletarietets diktatur kan omsätta den ryska världsfrälsartanken. Lyckan kommer, när alla människor fått overall — efter ryskt snitt.

Nu skall ingen tro, att det ryska *folket* är imperialistiskt. Men det är starkt nationalistiskt, och dess tapperhet i det sista kriget står höjd över varje tvivel, ehuru den varit förgäves utan stödet av de allierades materiel och flyg. Tragiken är, att den härskande regimen tillvällat sig och systemet äran av segrar, som tillkommer det folk, som icke på grund av utan trots regimen med oändligt tålamod och makalös tapperhet försvarat sitt land. Men nu är Ryssland utmattat, och dess väldiga krigsapparat kan ej på länge bringas att fungera igen. Den slaviska uthålligheten är stor. Ryssarna kunna uthärda vidriga förhållanden med en seghet, som troligen intet annat folk skulle kunna prestera. Detta är både en styrka och en svaghet, en tillgång i farofylld tid, en nackdel, då faran är över, eftersom uthålligheten sammanhänger med initiativlöshet. Överhuvud följer med stora ansträngningar ofrånkomligt maktlöshet. Och denna allmänna regel får i Ryssland dimensioner, som på ett särskilt sätt bero av folkkaraktären. Rysslands historia kännetecknas av jätteansträngningar, stundom till synes meningslösa, som runnit ut i sanden. Så var det på sin tid med den storslagna planen att anlägga Baltischport. Ryssland var efter förra världskriget fullständigt utpumpat, och förhållandet var detsamma efter det stora nordiska kriget. Att freden i Nystad 1721 blev så ogynnsam för Sverige berodde ingalunda på ryska maktresurser utan på svensk valhänthet. I själva verket repade sig det lilla Sverige vida snabbare än den jättelika grannen i öster. Tvekan råder ej om den omätliga kraftprestationen detta årtionde, men många tecken tyda på, att den ty åtföljande letargien redan är förhanden, ehuru det på en infernalisk polismakt vilande

systemet tillvällat sig en propagandasituation, som ej är lätt att demaskera. Hur ofta har ej världen och ryssarna själva bluffats av Potemkins kulisser.

V. Kravtjenko har i sin bok »Jag valde friheten» på ett utomordentligt sätt ådagalagt sovjetregimens karaktär. Samtliga anmälare av detta arbete intyga dess fascinerande verkan. Enligt min tanke beror denna framför allt på det starka intryck av absolut trovärdighet boken gör. Kravtjenko har under hela sin ungdomstid behärskats av sovjetregimens propaganda och under flera år stått den härskande klicken i Kreml mycket nära. Det råder intet tvivel om att han drives av kärlek till sanningen och till sitt folk, för vilket han vädjar om befrielse. Personligen har han intet haft att vinna av denna vidräkning. Tvärtom är hans liv ständigt hotat — om han ännu har det i behåll. Men vad han har att säga rör envar. Han tolkar sovjetregimen som ren despoti. Detta är utan tvivel riktigt. Men har han inte möjligen förbisett eller otillräckligt betonat en sak, tyranniets kosmosoteriologiska bakgrund. Atingen härskarna i Kreml verkligen tro på sin världsfrälsaruppgift eller ej, så är denna mytologi för dem en omätlig tillgång. Utan kommunismens kvasireligiösa ideologi skulle sovjet-systemet vara i avsaknad av den stora mängden proselyter och femtekolonnare i andra länder, och utan den skulle den, trots tjekan, näppeligen kunnat med sådan framgång hävda sig i eget land.

Den gamla myten i ny gestalt om det »heliga Ryssland» är sålunda sovjetsystemets levebröd och stora slagnummer. Tiderna förändras, men gengångarna äro farligast i historien. Diktatorer behöva ingen kejsartitel för att vara tyranner, men de kunna icke undvara propaganda och polis.

Frågan är om en pervers ideologi skall lyckas bluffa sönder västerländsk demokrati och ett oskattbart frihets- och rättsarv. I sanning, världshistorien ligger nu i U. S. A:s händer. Detta tidsskede är ett av de viktigaste, sedan tid begynte räknas. Låt oss minnas det gamla ordet: »Vinden blåser vart den vill, och du hör dess röst, men du vet icke varifrån den kommer, eller vart den far.»

Erik Petzäll.

Polen under skäran. Det skrives mycket om Sovjet för närvarande, bra och dåligt. I allmänhet beskylles all kritisk litteratur mot Sovjet för att vara propaganda och inte riktigt legitimerad. Men om man läser boken »*Polen under skäran*» (anonym författare, förord av T. S. Eliot, Natur och Kultur 1947) har man en känsla, att det är en väldokumenterad bok. Och det är inte underligt, när man vet på vilket sätt boken tillkommit.

Bokens historia är följande: Den av Yaltamötet 1945 avlivade polska exilregeringen i London organiserade redan år 1940 en dokumentbyrå. Denna institution samlade alla dokument gällande både den tyska och den sovjetska okupationen i Polen, vilken var en följd av Molotov-Ribbentrop-avtalet från den 28 september 1939 — d. v. s. innan krigshandlingarna i Polen upphört, och innan tyskarna besatt Warszawa. Under perioden 1940—1945 flydde flera tusen polacker och

uppnådde på underliga vägar slutligen London. Dokumentbyrån förseddades rikligt med material. En del dokument gällande den tyska ockupationen av Polen publicerades på sin tid och världen blev informerad om tyskarnas framfart. Däremot har man hittills nästan fullständigt mörklagt allt vad gäller ryska ockupationsmetoder i Polen och Balticum under tiden 1939—1941, då Tyskland angrep Ryssland. Nu har en del av sanningen om dessa metoder sipprat ut med hjälp av dokument, som samlats av ovannämnda byrå i London.

Det är ett känt faktum, att Sovjet 1940 deporterade inemot 1,5 milj. polacker till Ryssland, alltså något mer än hela Estlands befolkning. Efter avtalet mellan Stalin och Sikorski på hösten 1941 tillerkändes dessa polacker friheten ånyo. Teoretiskt kunde de alla lämna Ryssland. Men faktiskt var det endast 200,000 polacker, som då lyckades komma ut ur Ryssland. Resten försvann någonstans mellan Moskva och Vladivostock. Vi ha så småningom vant oss vid, att ett milliontal människor kan försvinna i Sovjet utan att någon kan och vill förklara, hur det skett. Mellan år 1945 och 1947 ha också miljontals tyska krigsfångar försvunnit i Ryssland, och världen tyckes lätt ha försonat sig med detta faktum.

En stor del av dessa 200,000 polacker, som lyckades lämna Sovjet, tyckte, att det var värt att skriva rapporter om sin ofrivilliga vistelse i landet. Det var märkliga rapporter. En del hade skrivits av bildade och skickliga intellektuella men största delen av helt vanliga människor, arbetare, bönder, soldater o. s. v. Författarna representerade alla åldersgrupper från 15 till 70 år. Jag vet inte exakt, hur många sådana memoarer som samlats på Stratton street, men jag är säker på, att antalet översteg tiotusen. Arbetet med granskningen av detta material började redan år 1942 och övervakades då av general Sikorski personligen. År 1945 mörklade engelsmännen av politiska skäl denna byrås verksamhet helt och hållet. Men byråpersonalen lyckades ändå publicera resultatet av sina mångåriga studier i boken »The dark side of the moon». Den blev bland politiska böcker en best-sellers i England och USA 1946 och den är nu översatt till svenska under titeln »Polen under skäran». Källornas trovärdighet bekräftades av fru Helena Sikorska, maka till den avlidne polske generalen och premiärministern.

Det var ett hemskt öde, som drabbade de polacker, vilka blevo deporterade till de asiatiska vidderna. Men det är inte detta som är huvudtemat i boken, utan det är Sovjet självt. Boken skildrar åskådligt och suggestivt människornas öde under den röda diktaturen. Den intressantaste detaljen är, att de deporterade polackerna av Sovjets myndigheter betraktades som egna medborgare och behandlades där efter — varken sämre eller bättre.

På ett ställe i boken berättas det att ryska soldater iakttog en helvetisk deporteringsscen från Östra Polen med stor likgiltighet; denna förklaras på följande sätt: »Att flyttas från ett ställe till ett annat eller att åläggas tvångsarbete, var någonting alldagligt i Sovjetunionen. Här stöter man på den viktigaste olikheten mellan de båda folken (alltså polska och ryska). Sovjetunionens innevånare,

vare sig soldater eller civila, äro vana att betrakta mänskliga varelser som saker, vilka kunna behandlas hur som helst på order av en personlig myndighet, kallad staten. I Polen fanns det en privat livssfär: Vi kunde välja arbete och uppehållsort, vi kunde inrätta vårt liv som vi önskade och vi kunde ge uttryck åt våra egna tankar. Även i krig, nederlag och död betraktade vi oss själva som mänskliga varelser med de rättigheter som tillkomma människor; den ryske soldaten, som ej har någon kännedom om individuell frihet, kunde ej förstå, varför polackerna ställde till så mycket bråk.»

Boken är värd att läsas av alla, som äro nyfikna att lära känna Sovjets vardagsliv. Den exponerar hur en totalitär stat i skjortärmarna ser ut — eller åtminstone såg ut — om man opererar bort all förskönande fraseologi och all känslomässig inställning till den kommunistiska doktrinen. Efter att ha läst denna bok förstår man hur välmotiverad den ryska isoleringen från utländsk kontroll är.

T. Norwid.

Blankt decharge- Man hade i år med viss spänning avvaktat konstitutionsutskottets protokollsläsning. Det var första gången, som en enhetlig partiregering med majoritet i riksdagens bägge kamrar likaväl som i konstitutionsutskottet hade att redovisa ett helt års fögderi. Man undrade i förväg, om partiet verkligen skulle visa samma mindre tilltalande drag som varit de vanligaste under senare decennier vid den konstitutionella granskningen, nämligen att utskottsledamöterna betrakta sig som advokater för respektive parter i stället för såsom riksdagens förtroendemän vid övervakningen av grundlagars och lagars helgd samt administrativ praxis. Ty skulle utskottsmajoriteten känna sig inte såsom objektiv granskare av utan som medansvarig för regeringens politik, måste konstitutionsutskottets hela granskningsuppgift bli rena bländverket.

De värsta farhågor besannades. Utskottsmajoriteten utfärdade ett slags pardonsplakat. Inte ens när det gällde att tillvarata riksdagens rättigheter fann den för gott att avge någon livsyttning. Endast rörande en av de fjorton reservationerna hade utskottsordföranden, prosten Hallén, ansett sig böra ge sitt instämmande till känna. Utskottsmajoriteten kände sig, som hr Fast uttryckte det, verkligen medansvarig för regeringspolitiken — t. o. m. i utnämningsfrågor och rörande den beryktade Thunborgsresan till Italien, trots att den rimligen inte kunde äga någon meddelaktighet däri. Intresset koncentrerade sig i stället till reservationerna. Och tack vare dessa kom det ändå att uppstå en mycket ingående dechargede-batt — kanske den största på tio år. Även i så motto blev denna debatt ovanlig, som statsråden tidvis inte blott voro mycket intresserade lyssnare — förr i tiden brukade regeringsensembeln tåga ut i samlade led, när reservationerna började diskuteras — utan även i några fall t. o. m. värdigades uppträda till sitt försvar.

Naturligtvis uppfyller dechargeinstitutet inte de krav, som det s. k. utkrävandet av politisk ansvarighet ställer i vår moderna tid. Men strängt taget har institutet aldrig någonsin gjort det alltsedan 1809,

då det utformades. Med några solenna undantag har dechargegranskningen fått en mindre dramatisk men sakligt viktig uppgift: att bereda riksdagen tillfälle att genom direkt insyn via statsrådshandlingarna i regeringens »företag» kontrollera dess förvaltning och övervaka dess efterlevnad av lagar och författningar. Granskningen silar bort mycket värdelöst politiskt stoff, och dess blotta existens verkar helt visst preventivt. Intet statsråd älskar dechargeanmärkningar, dessa må vara framburna av utskottet eller av en respektabel minoritet, såvitt de innefatta en kritik byggd på sakligt underlag. Utskottets granskning kompletterar interpellationsinstitutet och andra kontrollmedel, som visserligen möjliggöra aktuellare debatter men aldrig kunna helt ersätta den. Detsamma gäller om det dagordningsinstitut, som lekte hr Fast i hågen under dechargedebatten. Endast enquête- eller undersökningsutskott, vilka kunde till sättas på en relativt liten minoritets önskan, skulle ge ett riksdagens organ det material för kontroll, som konstitutionsutskottet nu har.

Årets dechargedebatt fick sitt stora värde framför allt med hänsyn till den konsekvens, varmed den borgerliga minoriteten slagit vakt om konstitutionella principer och riksdagens befogenheter. I detta avseende var reservationen en förtätad förlängning av utskottets granskning under de inrikespolitiskt fredsälla krigsåren. Frågor som regeringens skyldighet att höra utrikesnämnden, regeringens och riksdagens rättigheter rörande importreglering och clearingkassor m. m., principen om förtjänst och skicklighet som enda befodringsgrund utgjorde huvudtemat i reservationerna. Dessa tedde sig så mycket viktigare, som vi just nu uppleva en brytningstid, där gränsen mellan regeringens och riksdagens befogenheter blivit åtskilligt flytande. Det är ingen hemlighet, att den som i utskottet mest sakkunnigt, vaksamt och följdriktigt drivit denna konstitutionella linje, varit professor Herlitz.

Det fanns i år, så som partiläget är, självfallet ingen utsikt att samla en majoritet i andra kammaren, vilken liksom för femtio år sedan skulle ha lagt utskottets (läs: utskotts majoritetens) blanka dechargememorial med ogillande till handlingarna. Likafullt är det ganska visst, alla socialdemokratiska försök att bagatellisera reservationerna till trots, att minoritetens anmärkningar för framtiden skola bli av betydelse. Varje framtida regering kommer att fästa avseende vid dem, därför att de i de flesta fall gävo uttryck för vad även många inom majoriteten kände.

I längden blir det dock givetvis ohållbart, om en majoritet anser sig försvuren att i vått och torrt urskulda regeringens felsteg och släta över dessa. Det är en mindervärdig och nedsättande uppgift för dem, som sin grundlagsenliga plikt likmätigt ha att objektivt sörja för »grundlagsvärden». Ett parti, som alltid svär på magistrat-regeringens ord, gör i praktiken och i längden regeringen den största otjänsten. Ju förr desto hellre måste granskningen bli saklig — liksom t. ex. statsrevisorernas — och eventuella anmärkningar inte uppfattas — för att använda den konstitutionella väktaren Adolf Hedins ord — som personliga förnärmelser.

E. H.